

Wielki odwrót Niemców.

Front flandryjski na Zachodzie przestał już istnieć. Obecnie może być mowa już tylko o froncie belgijskim, a Niemcy stracili zupełnie dostęp do morza na wybrzeżu belgijskim. Wypadki ostatnich dni postępują tak szybko, że jeśli tak dalej pójdzie, za kilka tygodni na ziemi belgijskiej może nie być już zupełnie nieprzyjaciela. To samo dotyczy i Francji, gdzie odwrót Niemców na całej zachodniej części frontu trwa dalej w całej pełni. Wedle ostatnich wiadomości Niemcy opróżnili całe wybrzeże flandryjskie i cofają się w kierunku na Gandawę. W ten sposób stracili Niemcy obie podstawy swe dla operacji łodziami podwodnymi przeciw Anglii, mianowicie Ostendę i Zeebrugge. Oba te porty znajdują się obecnie już w rękach wojsk angielskich i belgijskich. W ten sposób akcja łodzi podwodnych otrzymała walny cios, ponieważ podstawa operacyjna łodzi musiała się przenieść daleko poza wybrzeże Holandii, o trzysta kilometrów na wschód.

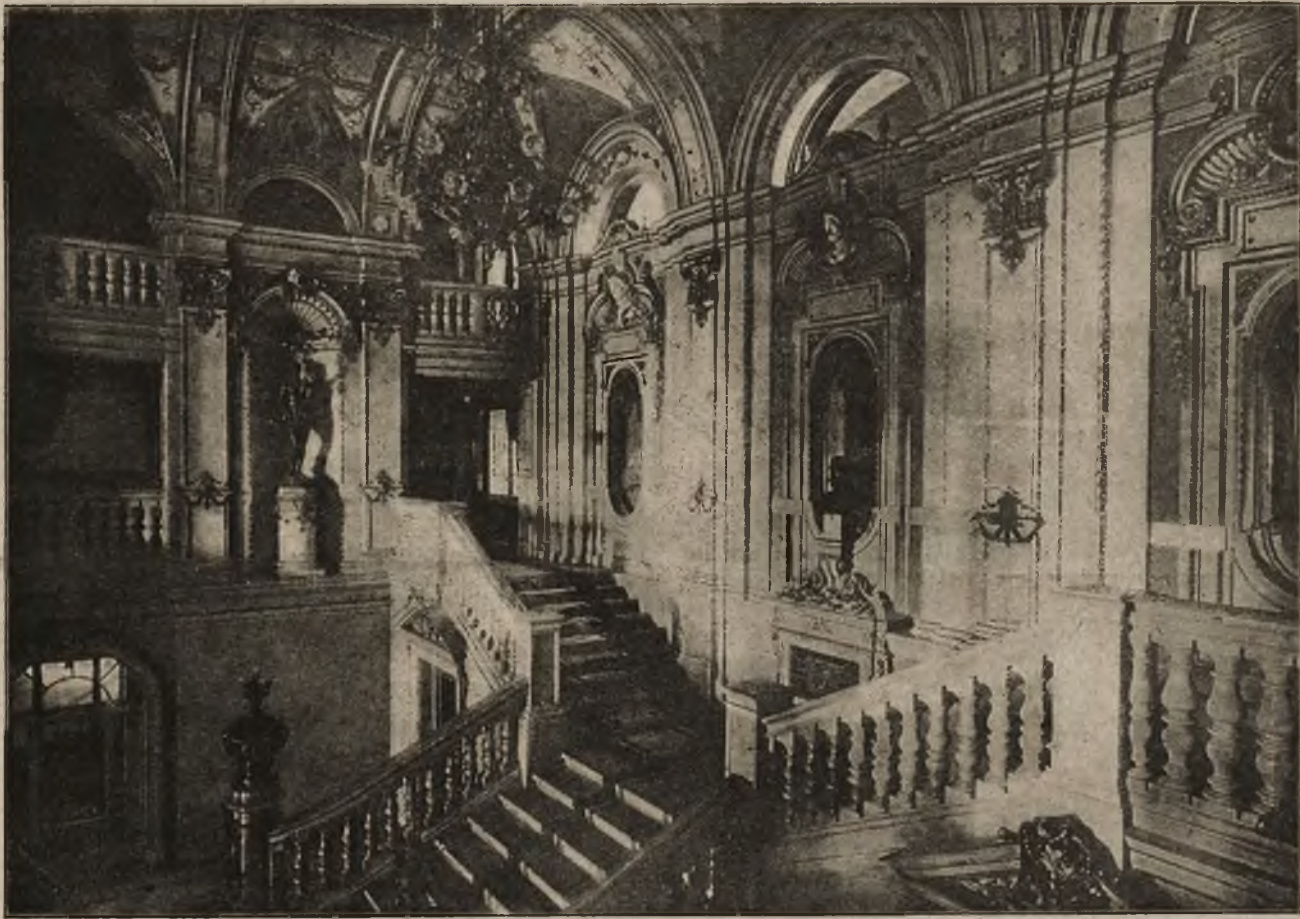
Oprócz Ostendy dostało się w ręce koalicji kilka innych miejsc, mianowicie Tourcoing, Roubaix, Lille, Douai i Kortrijk.

Tourcoing jest miastem fabrycznym w departamencie Nord i liczyło przed wojną ponad 50.000 mieszkańców. Tutaj dnia 25. maja, 22. lipca i 27. sierpnia 1793 toczyły się zażarte boje między Francuzami i Austriakami, tutaj też 18. maja 1794 Pichegru pobił księcia Yorku. Tourcoing leży przy węźle dróg kolejowych do Menin i Courtrai na północ, jakoteż do Roubaix, a stąd do Lille i Tournai na południe.

Roubaix, miasto departamentu Nord, o osiem kilometrów oddalone od Lille w kierunku północno-wschodnim, miało przed wojną około 120.000 mieszkańców i bardzo bogaty przemysł. Miasto leży nad kanałem tego samego nazwiska i łączącym kanał Denle ze Skaldą. Roubaix jest stacją linii kolejowej Paryż Lille Tourcoing.

Ani Roubaix, ani Tourcoing, choć znaczne punkty strategiczne, nie mogą iść w porównaniu z doniosłością militarną twierdzy Lille, która od dłuższego już czasu, mianowicie od chwili upadku Armentieres i La Bassée zagrożona, dostała się teraz w ręce koalicji.

Lille (po flamandzku Ryssel) jest stolicą departamentu Nord, jedną z najsilniejszych twierdz w Europie, a przed wojną było jednym z najważniejszych centrów przemysłowych Francji.

Dwudziestopięciolate gmachu teatru krakowskiego: Wnętrze klatki schodowej na pierwszym piętrze

Losy Lille podzieliło także Douai, położone o 32 kilometry na południe od Lille.

Potężny ruch odwrotowy niemieckiego prawego skrzydła, który sprawił opróżnienie wybrzeża Belgii, jest następstwem potężnego ataku sprzymierzonych we Flandryi, rozpoczętego przed kilku dniami. — Obecna linia bojowa ciągnie się więc od wybrzeża holenderskiego prostopadle na południe do Banfain, stąd skręca pod kątem prostym na wschód i biegnie wzdłuż historycznego kanału Sambrv i Mozy, na zachód od La Fere i stąd mniej więcej prostą linią pod kątem stu stopni dochodzi do Mozy. Naturalnie ta bardzo wygięta linia objawia stale tendencję do wyprostowania się i oparcia o jakieś

mocne punkta strategiczne. Taką linią, na którejby się można dłużej oprzeć, może być tylko linia: Antwerpia-Louvain-Namur-Moza. W ten sposób koalicja odzyskałaby prawie całe okupowane terytorium francuskie i połowę Belgii ze stolicą Brukselą. Naturalnie jedno trzeba dodać: o ile Amerykanom nie uda się dokonać przełomu nad Mozą w kierunku Belgii. Wtedy jedynym ratunkiem byłby jak najszybszy odwrót na granicę Niemiec, o ileby odwrót wskutek okrażenia z północy był wogóle możliwy. Tem się też tłumaczy niestychany opór, z jakim Niemcy bronią stanowisk nad Mozą.

Architekt Jan Zawiejski.

Dwudziestopięciolate gmachu teatru krakowskiego: Wnętrze klatki schodowej na parterze.